

LIBER XXIX.

1359–1361

1

Πρεσβεία τιμαριούχων Ρεθύμνου 1359.

Πρεσβευτής Παῦλος Κουερίνης.

Περὶ διαφορῶν ἀντικειμένων.

- 1^{ον}. Αἰτοῦνται, ὅπως πάντες οἱ ξένοι οἱ ἐρχόμενοι νὰ κατοικήσωσιν ἐν Ρεθύμνῳ καὶ εἰς περιφέρειαν ἕξ μιλίων ὧσιν ἐλεύθεροι, μὴ ἐπιτρεπομένου νὰ θεωρηθῶσιν ὡς δουλοπάροικοι τῆς κοινότητος. Ὡσαύτως καὶ οἱ ἐρχόμενοι νὰ κατοικήσωσιν ἐν τῷ φρουρίῳ καὶ τῇ πόλει Μυλοποτάμου. Οὗτοι πάντες θέλουσι καταλογισθῇ ὡς οἱ ἐρχόμενοι νὰ κατοικήσωσιν εἰς τὰ τιμάρια τῶν λατίνων τιμαριούχων, αἰτοῦνται δὲ ταῦτα διότι στεροῦνται δουλοπαροίκων ἢ ἔχουσιν ἀνεπαρκεῖς, ὅπως καλλιερῶσι τὰ τιμάριά των, ἥτοι τὰς γαίας των, ὅπερ ἐπιφέρει εἰς αὐτοὺς ζημίαν, ἐπειδὴ δὲν δύνανται νὰ τελῶσι τὰς συνεισφοράς των εἰς ἵππους καὶ ὄπλα, οὐδὲ νὰ εἰσπράττωσι τὰ εἰσοδήματα αὐτῶν. Ἀπαντᾶται, ὅτι γίνεται δεκτόν, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ δημοσιευθῇ προκήρυξις, δι' ἧς νὰ ἐπεξηγητῇ ὅτι: «Πάντες οἱ ἐρχόμενοι νὰ κατοικήσωσιν ἐκ τῶν νήσων εἰς τὴν περιοχὴν τῆς κοινότητος ἢ εἰς τὴν περιοχὴν τῶν λατίνων τιμαριούχων νὰ δικαιοῦνται τῆς ἐλευθερίας, ὡς περιλαμβάνεται ἐν τῷ ἄρθρῳ τῆς πρεσβείας, μὴ συμπεριλαμβανομένων ὁμῶς τῶν δουλοπαροίκων τῆς κοινότητος, ὅθεν δῆποτε προερχομένων, καθὼς καὶ τῶν ἐξ Εὐβοίας, Κορώνης καὶ Μεθώνης». Διάρκεια τῆς ἀποφάσεως ταύτης ὀρίζεται διετὴς πρὸς δοκιμασίαν ὡς πρὸς τὰ ἀποτελέσματα. Ἐὰν ὁμῶς οἱ ἀνωτέρω τυγχάνωσιν ἐκ τῶν ἐπαναστατῶν ἢ ἐκ τῶν ὑποθαληνάντων ἐπαναστάτας, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ θεωρῶνται καὶ ὀφείλουσι νὰ εἶναι δουλοπάροικοι τῆς κοινότητος.
- 2^{ον}. Αἰτοῦνται, ὅπως ἐὰν οἱ ρέκτορες Ρεθύμνου καταδικάσωσιν εἰς ὑπερορίαν τινὰς τῶν πιστῶν ὑπηκόων, οὗτοι δὲ θελήσωσι νὰ ἐφειβάλωσιν ἐνώπιον τῆς Δουκικῆς μεγαλοπρεπείας, οἱ ἀνωτέρω ρέκτορες νὰ ὧσιν ὑπόχρεοι νὰ δίδωσιν εἰς αὐτοὺς τὴν δικογραφίαν ἐσφραγισμένην μεθ' ἧς νὰ παρουσιασθῶσιν ἐνώπιον τῆς Δουκικῆς μεγαλοπρεπείας, ἣτις θέλει ἀποφασίσῃ. Λόγῳ τοῦ διαβήματος τούτου ὁ εἰς ὑπερορίαν κατάδικος εἰς οὐδεμίαν ποινὴν ὑπόκειται οὐδὲ δύναται νὰ καταγγελθῇ ἐπὶ ἀπειθείᾳ.
- Ἀπαντᾶται, ὅτι ὁ ρέκτωρ ὀφείλει νὰ παραδίδῃ ἐσφραγισμένον τὸν φάκελον τῆς δικογραφίας ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι ὁ ἐξόριστος θὰ παραμένῃ εἰς τὰ ὅρια τῆς ἐξορίας του, ἢ εἰς τὸ μέρος τῆς προσορμήσεως ἢ τοῦ ἀπόπλου τοῦ πλοίου τὸ ὁποῖον πρόκειται νὰ μεταβῇ εἰς Βενετίαν. Ἡ ἀναμονὴ αὕτη



δὲν δύναται νὰ εἶναι μεγαλυτέρα τῶν 4-5 μηνῶν. Οἱ δὲ ρέκτορες δὲν καταδιώκουσι τοὺς οὕτω περιμένοντας.

3^{ον} Αἰτοῦνται, ὅπως οἱ πιστοὶ Ρεθύμνου δύνανται νὰ ἐξαγάγωσιν ἐκ Ρεθύμνου πάντα τὰ ἐμπορεύματα πλὴν σίτου, σιδήρου καὶ ἐλαίου, ὡς ἐπετράπη εἰς τοὺς τιμαριούχους Χανίων.

Ἀπαντᾶται, ὅτι γίνεται δεκτόν, πλὴν ἐὰν ὁ ρέκτωρ ἤθελε νομίσῃ σκόπιμον νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐξαγωγήν εἰδῶν τινῶν ἀναγκαίων, ὡς λ.χ. δερμάτων καὶ ἄλλων. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δίδεται ἐξουσία εἰς τὸν ρέκτορα νὰ ἐπιτρέπῃ ἢ ἀπαγορεύῃ τὴν ἐξαγωγήν εἰδῶν τινῶν, συμπεριλαμβανομένων τοῦ σίτου καὶ ἄλλων σιτηρῶν.

4^{ον} Αἰτοῦνται, ὅπως οἱ ὀφφικιοῦχοι προϊστάμενοι τῶν ἐκτιμητῶν παραμένωσιν ἐν Ρεθύμνῳ καὶ μὴ μεταβαίνωσιν εἰς τὰ χωρία, ὡς μέχρι τοῦδε, ἀλλὰ νὰ διορίζωσιν ἐκτιμητὰς εἰς τὰ χωρία, ὅπως παρευρίσκωνται εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς νήσου. Οὗτοι δὲ ὀφείλουσιν ἐὰν τις ἤθελε συλληφθῇ διὰ ζημίαν τινα διαπραχθεῖσαν εἰς σιτηρά, ἢ εἰς περιοχὴν τινα νὰ κοινοποιῶσιν εἰς αὐτὸν τὴν ζημίαν, ὅπως ἐντὸς ὁκτώ ἡμερῶν ὁ ζημιώσας συμβιβασθῇ μετὰ τοῦ ζημιωθέντος. Τοῦτο δὲν θὰ ἦτο δυνατόν ἐὰν ὁ ἐκτιμητὴς ὤφειλε νὰ ἀλληλογραφήσῃ, ὡς ἔχων δικαιοδοσίαν ἐφ' ὅλης τῆς νήσου, ὅπερ θὰ ἐβάρυνε πάντας τοὺς κατοίκους Ρεθύμνου.

Ἀπαντᾶται, ὅτι γίνεται δεκτόν, ὡς ἔχει. 1359, Ἰουλίου 4.

***Infrascripta sunt capitula porecta per ser Paulum Quirino
Ambaxatorem Rethimi.***

For 12^{to} Millesimo trecentesimo LVIII. Indictionis XII, die quarto mensis Julij.

1. In primis petitur a Ducali benignitate nomine pheudatorum Rethimi, quod cum ipsi non habeant uillanos, seu ualde paucos qui teneantur in suis pheudis, cum quibus facere possint eorum pheuda, siue terras laborare, que est in eorum
5 maximum preiuditium, cum non possint eorum uarnitiones equorum atque armorum, substinere sufficienter, nisi introytus suorum pheudorum precipere possint. Exponunt quod concedatur, quod omnes forinseci qui uenient ad habitandum in Rethimo, et per sex milliaria circum circa apud ciuitatem sint liberi, nec intronitti possint pro uillanis comunis. Et similiter intelligatur in castro
10 Milepothimi et eius burgo intelligentes semper de hijs, qui ibunt ad habitandum in pheudis uestrorum pheudatorum latinorum.

Super dicto capitulo, consultum et captum est, quod fiat sicut continetur in dicto capitulo, cum hac addicione, quod facta proclamatione, omnes illi, qui uenient de nouo de extra insulas ad habitandum super territorio nostri communis,
15 uel pheudatorum nostrorum latinorum sicut continetur in ipso capitulo, habeant gratiam in ipso capitulo contentam, non intelligendo in hoc de uillanis comunis de aliqua parte, nec etiam de uillanis insule nostre Nigropontis, et locorum nostrorum Choronis et Mothoni. Et duret hec pars per duos annos, ad hoc ut probetur si bene respondebit. Et si predicti uenientes forent rebelles, uel darent fauorem
20 aliquibus rebellibus; quod tunc et in eo casu sint et esse debeant uillani comunis.



2. Secundum capitulum continet, quod si aliquis de rectoribus uestris Rethimi uolet confinare aliquem de uestris ciuibus fidelibus et habitatoribus Rethimi, et ille seu illi ciues uestri tenebuntur se grauatos de confinio, et uolent se reclamare coram Ducali magnificenciae, quod rector uester teneatur sibi dare processum in scriptis sub sigillo, cum quo debeat coram Ducali magnificenciae comparere, et quicquid fuerit determinatum per Ducalem magnificenciam superinde sic debeat obseruare, nec ob hoc intelligatur, ipsum confinatum incurrisse aliquam penam, nec sibi possit de inobediencia imputari, donec per ducale dominium determinetur quid sibi uidebitur fore iustum. Et quod talis confinatus, qui reclamare se uoluerit debeat uenire Venecijs, cum priore nauigio securo quod inueniri poterit. Et hoc quia, qui iniustum confinium substinet, non potest sibi fieri aliqua restitutio de tempore quo defficiet a domo sua, cum eius absentia indubie sibi redundat in maximo damno.

Super dicto capitulo, consultum et captum est, quod dictus rector teneatur dare sub suo sigillo totum processum illi qui erit confinatus cum hac conditione, quod ille confinatus uadat ad standum ad confinia sibi danda, donec nauigium erit recessurum inde pro uenendo Venecijs, et hoc sit, quia ille qui receperit confinia, posset esse confinatus tali tempore, quod nauigium non esset recessurum, usque ad quatuor, uel quinque menses. Et quod ille talis confinatus uadat ad dicta confinia sibi danda, ut non habeat causam remanendi in terra, nec comparendi coram presentia ipsius rectoris. Et per consequens dictus rector, non excitetur animose ad iniuriam contra ipsum confinatum intelligendo tamen predicta in facto confinium et non in alio.

3. Tertium capitulum continet; quod uestri fideles Rethimi possint extrahere de portu Rethimi omnia et singula mercimonia excepto frumento, ferro et oleo, sicut nunc nuper fuit concessum pheudatis Canee.

Super dicto capitulo captum et consultum est; quod fiant ea que in dicto capitulo continetur ita tamen, quod si uideretur rectori, quod aliqua ibi existentia forent utilia et necessaria pro usu dicte terre sicut esset curamine et alia opportuna, quod tunc remaneat in arbitrio dicti rectoris dandi et tollendi licentiam sicut sibi pro augumento et bono ipsius terre uidebitur pertinere. Et hec intelligantur tam de frumento quam de alio blado.

4. Quartum capitulum continet; quod officiales super extimatores debeant stare in Rethimo nec debeant exire in casalia sicut hactenus fiebat, sed debeant instituere extimatores per casalia, ut sit per totam insulam, qui uero extimatores teneantur, cum aliquis sibi fuerit presentatus de damnus aliquo quod fecerit in alicuius blado siue territorio debeat extimator notificare ei, ut damnum

faciens concordabitur cum dampnificato infra dies octo, quod extimator non possit cum scribere sicut sit per totam insulam, totius insule, et in maximum
60 preiudicium, et grauamine omnium habitatorum districtus Rethimi.

Super dicto capitulo captum et consultum est, ut in ipso capitulo per
62 omnia continetur.

2

F^o 18^r Τῷ 1333 δουκεύοντος ἐν Κρήτῃ τοῦ Ἰωάννου Σανούδου, οἱ ταμίαι Κρήτης ἐξηνάγκασαν τὸν Ἐμμανουὴλ Χαρτοφύλακα πατέρα Ἰωάννου, Στεφάνου καὶ Κώστα Χαρτοφύλακα νὰ καταβάλῃ ὑπέρπυρον ἐτησίως, ὡς ἐὰν ἦτο δουλοπάροικος τῆς κοινότητος. Τότε ὁ Ἐμμανουὴλ πατήρ παρουσιάσθη ἐνώπιον τῆς διοικήσεως Κρήτης, θέλων ἀφ' ἐνὸς νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι κατήγετο ἐξ ἀρχοντοπούλων, ἤτοι ὅτι ἀνῆκεν εἰς οἰκογένειαν εὐγενῶν, καὶ ὡς ἐκ τούτου συμφώνως πρὸς τοὺς νόμους οὐδὲν ὤφειλε νὰ πληρώνῃ. Ἡ διοίκησις Κρήτης παρεδέχθη τὰς ἀποδείξεις τὰς ὁποίας διετάχθη νὰ ὑποβάλῃ καὶ δι' ἀποφάσεως τοῦ δουκὸς καὶ τῶν συμβούλων ἐδικαιώθη. Νῦν ὅμως οἱ ταμίαι Κρήτης ἀξιοῦσιν, ὅπως οἱ εἰρημένοι ἀδελφοὶ θεωρηθῶσι δουλοπάροικοι τῆς κοινότητος, ὅπερ ἀντίκειται εἰς τὸ δεδικασμένον. Ἡ Γερουσία λαμβάνουσα ὑπ' ὄψει τὰ ἀνωτέρω διέταξε τὴν ἐκ νέου ἐξέτασιν τῆς ὑποθέσεως ὑπὸ τοῦ δουκὸς καὶ τῶν συμβούλων, ἐπαφιεμένη εἰς τὴν δικαίαν κρίσιν των. 1359, Αὐγούστου 8.

3

Τῷ 1320 Ἀπριλίου 19 ἀπεφασίσθη ἐν τῇ Γερουσίᾳ ὅτι ὁ οἶνος Κρήτης Πανέλα, ὁ ἐλληνικὸς οἶνος καὶ πᾶς οἶνος παραγόμενος πέραν τῆς Ἀδριατικῆς δύναται νὰ ἐξαχθῇ ἐκ Βενετίας διὰ τῶν κατέργων τῆς νηοπομπῆς Φλανδρίας. Δι' ἐτέρας ἀποφάσεως ἀπὸ 25 Ἰανουαρίου 1319 τοῦ Μείζονος Συμβουλίου εἰς ἣν περιλαμβάνεται, ὅτι ὁ οἶνος Κρήτης εἰσαγόμενος εἰς Βενετίαν πληρώνει εἰσαγωγικὸν δασμόν, ἐξαγόμενος δὲ εἶναι ἐλεύθερος εἰς πᾶσαν πόλιν πέραν τῆς Ἀδριατικῆς, γεννᾶται νῦν ζήτημα ἐὰν ὁ ἐλληνικὸς οἶνος καὶ οἱ ἄλλοι οἶνοι εἰσαγόμενοι εἰς Βενετίαν ἐκ μερῶν πέραν τῆς Ἀδριατικῆς καὶ ἐξαγόμενοι δι' οἷας δήποτε νηοπομπῆς ἐκ Βενετίας εἶναι ἐλεύθεροι ἐξαγωγικοῦ δασμοῦ ἢ μόνον διὰ τῆς νηοπομπῆς Φλανδρίας. Ἐπὶ τούτου θεσπίζεται ὅτι ὁ ἐλληνικὸς οἶνος καὶ πᾶς οἶνος πέραν τῆς Ἀδριατικῆς εἰσαγόμενος ἐν Βενετίᾳ, ἀφ' οὗ καταβάλῃ τὸν εἰσαγωγικὸν δασμόν, δύναται ἐλευθέρως νὰ ἐξαχθῇ διὰ παντὸς πλοίου ἐξωπλισμένου ἢ παρωπλισμένου ἄνευ ἄλλου δασμοῦ. 1359, Αὐγούστου 31.

F^o 23^r Millesimo trecentesimo LVIII, die ultimo Augusti.

Capta. Cum in MCCCXX die XVIII Aprilis capta fuerit quedam pars in consilio Rogatorum quod uinum Crete panela et uinum grecum et omne uinum de extra culfum posset extrahi de Venecijs cum galeis Flandrie et sit quoddam
5 aliud consilium captum ante in MCCCXVIII die XXV Januarij in maiori consilio continens quod uinum Crete postquam est conductum Venecias et de ipso est solutum datium introitus possit extrahi et portari in omnem partem extra culfum non soluendo aliquod datium. Et nunc moueatur dubium si uinum grecum et alia uina que conducuntur de extra culfum Venetias possint extrahi de Venetijs
10 sine datio exitus cum alijs nauigijs quam cum galeis Flandrie. Uadit pars quod declaretur quod huiusmodi uina greca et alia uina de extra culfum conducta et